

Het is natuurlijk overbekend, dat Kuiper een zwaren strijd heeft moeten voeren om dat gezag weer tot volle gelding te brengen. Maar hij heeft dien strijd con amore en met den inzet van al zijn geweldige kennis en in de volle kracht van een diep gefundeerde overtuiging gevoerd. Want hij wist, dat de erkenning van dit gezag der belijdenis de volstrekte voorwaarde was voor het gezonde leven der door hem opgerichte Gereformeerde Universiteit en niet minder voor het tot stand komen der door hem zoo vurig begeerde reformatie der Kerk.

In het midden der vorige eeuw was er namelijk bij de overgrote meerderheid der orthodoxie een hartgrondige afkeer van de kerkelijke Formulieren van eenigheid. Van een bindend gezag daarvan wilde men niets weten. Hoogstens erkende men ze als eerbiedwaardige getuigenissen omtrent de geloofsopvattingen der oude Kerken uit de zeventiende eeuw. Maar een gezag der formulieren — en dan een gezag dat betreffen zou „alle artikelen en stukken der leer“, en dan nog wel die artikelen en stukken „in alles“, men rilde reeds bij de gedachte aan zooiets!

Tegenover die orthodoxie nu handhaaft Kuiper de stelling dat aan de Formulieren van eenigheid inderdaad zulk een gezag toekomt in de Kerk des Heeren. En in zijn schitterende studies „De Leidsche Professoren en de Executeurs der Dordtsche Nalatenschap“ en „Revisie der Revisie-legende“ laat hij uitvoerig en nauwkeurig de historie spreken om dat gezag in aard en in omvang te schetsen.

Wanneer men die studies leest, valt het op, dat Kuiper daarin vooral de Kerken zelf aan het woord laat komen. De Kerken, in hun wettige vergaderingen vereenigd, hebben die Formulieren aanvaard als accoord van kerkelijke gemeenschap en die Kerken hebben eveneens zelf nauwkeurig aangegeven in wat voor zin en in welke omvang aan die Formulieren bindend gezag toekwam.

Met groote kracht keert Kuiper zich dan tegen de Irenischen, die alleen wilden weten van een gezag wat betreft de „substantie“, of, anders gezegd: „de geest en de hoofdzak“ der belijdenisschriften. Een dergelijke opvatting ontbindt het gezag der belijdenis volkomen. Ook vernietigt Kuiper met een keur van argumenten het sprookje, dat naar den wil der oude Kerken de Formulieren van eenigheid op iedere generale synode zouden moeten herzien worden.

Eigenlijk zijn deze geschriften een prachtige, boeiende adstruatie van de „diepe en innig gereformeerde“ opvatting, dat alleen Gods Woord regel en norma is wanneer uitgemaakt moet worden wat waarheid is, dat dus ook alleen Gods Woord regel is voor het geloof en dat eveneens alleen Gods Woord de consciëntie bindt; maar dat de Formulieren van eenigheid regel en norma zijn, zoo dikwijls moet uitgemaakt worden wat leerverband is van de Kerken en dat die Formulieren derhalve zijn regel van onderwijs en prediking.

Wanneer men nu Kuiper's opvattingen inzake het gezag der belijdenis wil leeren kennen, moet men zijn geschriften uit de periode, waarin hij dezen strijd met de Irenischen voerde, bestudeeren. Dat wil dus zeggen: zijn studiën en Heraut-artikelen uit de jaren rondom 1880. Uit dien tijd gaan wij enkele uitspraken citeeren. Maar vooraf willen wij de aandacht vestigen op een belangrijk stuk uit Kuiper's beroemde „Confidentie“. Dat is immers het boek waarin hij zijn kerkelijk program tot in finesses heeft ontwikkeld. In dit, reeds in 1873 verschenen werkje, geeft hij ook in korte trekken zijn kijk op de belijdenis weer. We brengen deze passage met te meer vrijmoedigheid weer naar voren, omdat „De Heraut“ nog in 1920 zijn hartelijke instemming daarmee betuigde.

Kuiper schrijft daar dit (p. 97/8):

Een Kerk zonder Belijdenis is een ridder zonder blazoen, een vloot zonder winpel, een karakterloos vereeniging, die niet weet of niet zeggen durft wat ze wil.

Een Belijdenis wensch ik dus en die Belijdenis scherp geformuleerd, althans in die Kerspelgemeente, waarbij ik mij zou aansluiten. Maar hoe? Een belijdenis, die haarfijn alles omschreef en condificeerde? Lieve vriend, dat is de dood, dat is het werpen van een twistappel in de Gemeente, dat is letterzifterij kweken en aftrekken van den heiligen dienst onzes Gods. Neen, een Belijdenis bevatte niets, dan datgene, waarvan men voor God betuigen kan, dat het afdoet ter zaligheid. Toch niet, om, is die Belijdenis eenmaal uitgesproken, ze voortaan onveranderd als wet te doen blijven. Wet des geloofs en des levens is mij alleen Gods Woord. Dat blijft, al het andere wisselt. Er is in elke Belijdenis te onderscheiden tusschen de zaak die men belijdt en den vorm, waarin dat beledene wordt uitgedrukt. Onveranderlijk blijve alleen het eerste, al het overige wisselt naarmate God de Gemeente het inzicht, de gedachte en het Woord geeft. Slechts beginne men nooit van meet af, maar belijde zijn geloof steeds op de historische lijn, d.i. in aansluiting aan de Belijdenis der Vaders, maar die zoo mogelijk beter uitgedrukt, Schriftmatiger bepleit, scherper tegen de ketterij ook onze dagen gehandhaafd, en zoo uitgesproken, dat ze ons eigen geslacht een woord op de lippen legge, dat naar onze behoefte ons het scherp gewette zwaard reikt, om in den geestelijken tegenstand waaraan wij ten prooi zijn, met vaste

hope en blijmoedig geloof pal te staan voor onzen Heer. Dat en dat alleen is Gereformerd, „reformata reformanda“. Ach, men kent den vrijen zin onzer Dordtsche Kerkvaders nog zoo weinig. Van reformatie walgden ze. Hun blik doorzag de toekomst en als mannen des vrijen geestes hebben zij juist, die miskende en verguisde mannen, voortdurende reformatie ook op het stuk der Belijdenis gewild.

Stem ik dus volkomen de onderscheiding tusschen de Substantie en den Vorm der Belijdenis, zelfs tusschen een Quia en Quatenus toe, hierin verschill ik van vele broeders, dat ik óók dien vorm niet aan de gissing, aan den willekeur, aan den inval van den enkele wil overlaten, maar evenals de Substantie van de Kerk vraag, mits die vorm slechts niet versteene, maar de beweging van het gemeentelieven volge op den voet; en dat ik evenzoo de onderscheiding van het quia en quatenus niet aan elks goeddunken prijsgeef, maar ter beslissing opdraag aan de macht, die over allen en dus ook over den prediker staat: aan de Gemeente, sprekend in haar wettig, geestelijk, door het gebed geheiligd orgaan.

Kort samengevat kunnen we dus Kuiper's hier gegeven betoog aldus resumeeren:

1o. Een Kerk moet een scherp geformuleerde Belijdenis hebben.

2o. Die Belijdenis bevatte slechts dat wat afdoet ter zaligheid.

3o. In die Belijdenis is te onderscheiden tusschen de zaak die beleden wordt en de wijze waarop dit geschiedt.

4o. Belijdenisherziening is soms noodig, maar ze geschiedt steeds in historische lijn, met erkenning van den onveranderlijken „inhoud“ der belijdenis, gebruik makend van het diepere inzicht in Zijn Woord dat God aan de gemeente schonk en rekening houdend met den actueelen strijd der Kerk.

5o. Belijdenisherziening en bepaling wat hoofd- en bijzaak is in de Belijdenis geschiedt alleen door de Kerk zelf, samenkomend in haar wettige vergadering.

H.

C. V.

OPVOEDING EN ONDERWIS

De Schoolraad in 't goud.

Dat was wel het voornaamste van de vergaderingen op onderwijsgebied in de Paaschweek, dat de Schoolraad zijn gouden jubileum vierde.

Op waardige wijze is het feit, dat in 1890 de Schoolraad werd georganiseerd, herdacht. De ouderen onder ons herinneren zich nog de viering van het zilveren jubileum, bij welke gelegenheid Prof. Dr H. Bavinck de feestrede uitsprak.

En hoe zijn we sinds gegroeid in het land en in welk een belangrijke mate heeft de Schoolraad ook zijn arbeid kunnen uitbreiden. Hij is, onder de leiding van den bekwamen secretaris, Mr J. J. Hangelbroek, geworden tot een betrouwbare advies-bureau voor onze scholen met den Bijbel, waarvan er 1682 bij den Schoolraad zijn aangesloten.

Onze besturen komen vooral in de laatste jaren in aanraking met tal van rechtsvragen. Zij treden in allerlei burgerrechtelijke betrekkingen (koop en huur, leeningen, beleggingen, bankrelaties). Ze hebben te maken met de Wet op het Lager Onderwijs, met de Leerplichtwet, met de Wet betreffende keuring van schoolpersoneel, met de Pensioenwet, met sociale verzekeringswetten en met belastingwetten. En wie nu weet, hoe nauwkeurig en betrouwbaar de adviezen zijn, door het bureau in tal van netelige gevallen verstrekt, zal er zich over verwonderen, dat nog niet alle scholen met den Bijbel bij den Schoolraad zijn aangesloten.

Een dankbare stemming mocht er dan ook heerschen op het gouden feest, waarop mocht worden herdacht, in hoe velerlei opzicht de Heere ons gezegend heeft. De school met den Bijbel heeft in ons land een moeilijken kamp moeten voeren, eerst om de vrijheid te krijgen en daarna, om de verworven vrijheid te verdedigen. En we kunnen ons die worsteling niet voorstellen zonder de leiding en den steun van den Schoolraad.

Op overvloedige wijze werd van het uitnemende werk van deze organisatie getuigenis gegeven. Niemand minder dan Dr Colijn sprak namens de A.-R. clubs van Eerste en Tweede Kamer, ook van Chr. Historische en Rooms-Katholieke zijde werd hulde gebracht. 't Was een dag, die bij ons den wensch deed herleven, dat de coalitie van de rechtse partijen weer mocht herleven. Trouwens, wanneer er geen andere punten van regeringsbeleid waren dan school en onderwijs, dan zou het met de samenwerking vaak zoo hachelijk niet staan.

Overigens wordt er op zulke dagen te veel gesproken. Op geestige wijze wees Dr Beumer daar nog even op, toen hij zeide, dat het gebruikelijk was, hij zou niet zeggen met welsprekendheid, maar dan toch met veel spreken, bij zulke gelegenheden van zijn belangstelling blijkt te geven. Toen b.v. Prof. Dijk zijn uitnemende feestrede had gehouden, waarin hij op heldere wijze de betekenis van den Schoolraad in verleden, heden en toe-

komst had uiteengezet en ook met instemming van de talrijke aanwezigen den juisten danktoon had aangegeven, hadden we naar huis moeten gaan. Het is maar aan een heel enkelen spreker gegeven, dan nog weer het oor van de vergadering te krijgen. De vergadering wordt roerig. Ik heb al met succes zien toepassen, dat men dan één spreker opdraagt, de gelukwensen voor verschillende corporaties aan te bieden.

Tot grooten dank stemt het ook, dat de regering, hier bij monde van Prof. van Poelje, namens den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van haar belangstelling en waardeering blijk gaf, ook daardoor, dat de Voorzitter, Dr Barbas, werd bevorderd tot officier in de orde van Oranje-Nassau. Deze dingen worden langzamerhand wel gewoner onder ons. Ik herinner mij nog de ontroering en daarna het enthousiasme op het zilveren feest, toen de heer R. Derksen een lintje kreeg. Wij vinden zulks nu niet zulk een gebeurtenis meer, maar stellen het toch op prijs, dat de regering het werk van den Schoolraad waardeert en aan den waardigen Voorzitter dit eereteken verleent. Ook hem wenschen we daarmee geluk.

Op de huishoudelijke vergadering kwam nog een zaak ter sprake, waarop ik even de aandacht wil vestigen. Het aantal deelnemers aan de examens voor het Diploma Schoolraad daalt snel. Een oorzaak kan zijn, dat onze gemobiliseerde onderwijzers met hun studie niet opschieten. Het oprichten van cursussen zal niet veel baten, want de bestaande cursussen hebben weinig leerlingen. Ik wil nog een andere reden noemen, die mij duidelijk werd, toen ik een paar jongelui, zooals gewoonlijk aanraade, om dadelijk na de hoofdafte, het schoolraad-examen te doen. Die meenden, dat het voor hun positie noodiger was, bijakten te halen. Dat gaf eer kans op benoemingen en salarisverhooging, wat voor de kweekelingen met akte een levensbelang is. Laten onze besturen het Diploma-Schoolraad gaan eischen en behoorlijk honoreeren en zonder twijfel zal het aantal examinandij stijgen. Men kan het onzen jongen menschen in deze moeilijke tijden niet kwalijk nemen, dat ze ook bij de studie aan hun toekomst denken. Daarom ligt hier een taak voor de besturen.

Gr.

G. MEIMA.

Verkeerde vraag van den heer Grashoff.

Onlangs wesen we op een artikel, opgenomen in het „Leidersblad“, van de hand van den heer Grashoff, rakende het verbond. Het „raakte“ evenwel het verbond niet, het raakte immers kant noch wal. Van onderscheiden kant werden contra-stemmen belusterd. Daarna gaf de heer Grashoff een nieuw artikel; geen der bezwaren werd weerlegd. Op dit tweede artikel reageert de heer H. Algra als volgt:

De heer Grashoff heeft in het Leidersblad een somber beeld gegeven van de gevolgen, die voor de Gereformeerde Jeugd voortvloeien uit de prediking der neo-verbonds-menschen. Die prediking moest of tot oppervlaktigheid en werkhelligheid leiden of tot wanhoop.

Hij gaf ook zijn eigen beschouwing en meende, de vastheid der verbondsbezegeling te moeten verzwakken, door den menschen voor te houden: denk er om, het was een feilbaar instituut en een feilbare ambtsdrager, waardoor gij den doop hebt ontvangen.

Wij hebben daartegen bezwaren ingebracht. De heer Grashoff gaat daar met geen woord op in. In een tweede artikel beweert hij, dat wij het niet eens zijn met de prediking der neo-verbondspredikers, uitleggen als loochening van de beloften Gods. Deze redeneering gaat alleen reeds daarom niet op, dat wij nog nooit, van geen enkelen Gereformeerden predikant een prediking hebben gehoord als door den heer Grashoff werd geschilderd en er dus ook moeilijk adhaesie meer kunnen betuigen.

In dat tweede artikel heeft de heer Grashoff zijn eerste beschouwingen niet verdedigd of gehandhaafd, maar hij is met een nieuw verhaal begonnen. De neo-verbondspredikers zijn nu menschen, die in hun prediking verzwijgen, dat de genade particulier is, al loochenen zij theoretisch die waarheid niet.

Natuurlijk kwam er op dergelijk geschrift reactie. In een derde artikel gaat de schrijver nu citeeren uit verschillende brieven, die hij heeft ontvangen.

Sommigen hebben gevraagd: wie zijn die neo-verbondspredikers, die zooveel kwaad onder de jeugd stichten?

De schrijver antwoordt daarop niet. Met geen woord!

Hij blijft bij zijn meening, dat het glad verkeerd gaat in die kringen, waar de neo-verbondsmenschen de leiding hebben. Maar hij weigert een enkel geschrift of een enkel geval te noemen, waarmede hij zijn stellingen bewijst. En dat moest toch gemakkelijk genoeg zijn. Want zij, die door de neo-verbondsprediking zijn bedorven, kunnen geen zin meer zeggen, of het gaat over het verbond. Zoo constateert de heer Grashoff. Sommige briefschrijvers hebben hem, naar zijn zeggen, grof geschreeven. Maar hij neemt in zijn edelmoedigheid het hun niet kwalijk. Zij „slaan slechts de toon aan, die zij zich week aan week in hun lijforganen hooren voorzingen“. Ook nu

weer
hij b
Ho
denk
van
gers
Aald
heel
men
de h
Na
ringe
pera
wij n
De
Hij
ander
antw
maar

We
leidster
van-lei
ik in
historis
dogmat
rondwe
van w
noem b
belofte
lofte, h
de vers
wordt
zitter v
ders“ b
we: in
verkeer
mystiek
schijnin
tisch o
er gene
Wat
die in
niets: l
opmerk

Een
langs in
Bondt
Miaschi
seeren
het wee

De
geled
geho
gaarn
beslui
men,
maar
zou i
Trent

A u
groot
Trent
Duits
langd
dering
testar
kwam
samer
invloe
zonde
de tij
lende
rijk w
de oo
de Pa
was g
testar
het g
den d
grond
niet;
staan,
maar
ijbode
te kon
rel V,
de, he
verga
Protes
hierop

In
Allere
1547
ruste
te bew
was v
zou he
zeker
dit al
schopp
rechts
was e
zou be
stalle
werd
ieder
praat
aan el
vergae
plecht
de lee
voor
behan